

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De sancto Thoma ap[osto]lo. ser. vij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De scō Thoma apostolo

Sed brā Lucia semp̄ p̄seueravit in vita
sancta vsq̄ ad coronā martiriū. Sic eius
martyriū zc.

In festo b̄ri Thome apli.
Sermo septimus.

Post dies octo

Itē venit Iesus. Joan. x. Et
in euāgelio hodierno. Pro in-
tellectu morali themat̄ duo vidēda sunt
Primo qd̄ significat iterum venit Iesus.
Secdo quid significat p̄ octo dies post q̄
Iesus venit. Prīmū erit p̄ introductione
fmonis. Scdm̄ p̄ p̄secutione. Vel dic̄ in-
troitum. Sic p̄ declaratione thematis z
introductione fmonis est norandū q̄ du-
plex est aduētus christi ad nos spiritualis
Prīmus est p̄ gratie infusionē. Scōs per
glorie collationē. Prīmo venit in bap-
tismo. Ante em̄ bap̄tismū diabolu^s est in ani-
ma hominis p̄ potestate: z in habitatione
tanq̄ in ancilla sua: z tanq̄ foris arma-
tus custodiēs atrii suū Luc. xj. Et in-
de est q̄ sacerdos non p̄mittit bap̄tizandū
intrare in ecclia: anteq̄ exorcizet: p̄ quem
exorcismū expellit diabolus dicēdo: ergo
maledicte diabole exi ab eor̄. Expulso
ergo diabolo: christus p̄ bap̄tizandū venit
in animā z inhabitat ibi. tanq̄ in domo
sua. Auroitas. Hic est qui venit p̄ aquā
z sanguinē Iesus christus: nō in aqua so-
lum: sed in aqua z sanguine. j. Joā. v. No-
ta in aqua z sanguine. Aqua sc̄z bap̄tizandi
qui quidē bap̄tizandus: quia nō habet fr̄u-
tem lauādi animā a peccat̄: nisi ex virtu-
te sanguis christi: etiā si totū mare effun-
deret: q̄nimo nec matrimoniū: nec aliqd̄
opus bonum esset: meritorius sine merito
sanguinis christi. Ideo dicit̄ de martiri-
bus Apocal. vii. q̄ lauerunt stolas suas
in sanguine agni z candidas fecerūt. Ideo
subdit. Non in aqua solum: sed in aqua z
sanguine. s. christi. Ideo in signū huius o-
latere christi in cruce dormientis extitit san-
guis z aqua Joā. xix. Et fuit vera aqua:
non humor: p̄blematicus: sicut quidē he-
retici mentiunt. vt dicit̄ in c. In quadā. d̄
cele. m̄. Aug. Que est tāta vis aque: vt
corpus tangat z cor. abluat. j. q. j. Verra

be. Scōs aduētus christi sp̄ualis est p̄
glorie collationē. sc̄z in morte in quā venit
christus ad animā coronandā. De aduētū in
morte dicit̄ ipse dominus Mart. b. xxiij. z
Luc. xij. Vigilate quia nescitis quā hora
dñs vester venturus sit. Et subdit̄ sicut
dñe quare vigilare debem^{us}. dicit̄. Quo-
niam si sciret paterfamilias quā hora fur
uenturus esset: vigilaret vtr̄q̄ z non sine
ree p̄fodi domū sua. Ideo et vos estote pa-
rati: q̄ quā hora nō putatis: filius homi-
nis veniet. Itē de hoc aduētū de ipse do-
minus. Joā. xiiij. Si abiero et parauro
vobis locuz: itē venio z accipia vos ad
meipm̄ vt vbi ego sum: z vos sit̄. Tūc
ergo itē venit Iesus ad nos. Et sic pat̄y
p̄mū. Quantū ad secundū dico: q̄ p̄ dies
intelligunt virtutes. Rat̄ o: q̄ dies lucet
in se: z alijs. Sic virtutes lucet in se: et in
alijs p̄ exempla. Ideo dicit̄ Prover. iij.
Iustoz semita quasi lux splēdis proce-
dit: z crecit vsq̄ ad p̄fectū diē. Illa impi-
ozū tenebrosa. nesciunt em̄ vbi corruant.
His igitur ita declaratis dicit̄ thema lo-
quēs de Thoma apostolo q̄ Iesus venit
ad eū: sc̄z coronandū iterū post octo dies.
Prō ei venerat christus ad Thomā per
grē infusionē: q̄n bap̄tizatus fuit: q̄z oēs
apli fuerunt bap̄tizati a christo: vt dicit̄
Gu. p̄ illd̄ verbū dñi. Qui lotus est nō in-
diger nisi vt pedes lauet: vt refert̄ Gari-
anus in decretis. de p̄se. dist. iij. Quidē.
In morte ergo venit iterū ad eum p̄ glie
collationē. Sed norandū q̄ nō statim ven-
nit ad eū iterum: sed post octo dies. i. post
octo virtutes: in quibz se mirabiliter exer-
cuit. z sunt octo viz.

- Prima est fides clara.
- Secda est spes vera.
- Tertia est charitas p̄fecta.
- Quarta est p̄mpra obedientia.
- Quinta est recta iustitia.
- Sexta est pura temperantia.
- Septima est alta prudentia.
- Octava est firma cōstantia.

Post istos octo dies venit itē christus ad
eum coronandū. Prīmus ergo dies. i. vir-
tus est fides clara. Nota clara. Duplex ē
em̄: sc̄z obscura que tegit̄ in corde: sed non
manifestat opere nec ore. z ista nō illumi-
nat hoiem lumine gratie. Contra qd̄ dicit̄

clitur Barth. v. Nemo accedit lucernam
 et ponit eam sub modio etc. Alia fides est
 clara: quia scilicet exteriori manifestat ore et ope
 et hec est necessaria ad salutem Ro. x. Si co-
 fitearis in ore tuo dominum Iesum christum: et in
 corde tuo credideris: quod deus illum excitavit
 a mortuis: saluus eris. Corde ei creditur
 ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem.
 ps. Credidit: scilicet in corde. propter quod locus sum
 sum: scilicet in ore. Ego autem humiliatus sum
 nimis: scilicet in opere. Hanc ergo fidem habuit
 beatus Thomas: quod patet in eo quod dicit.
 Dominus meus et deus meus. **D.** autem hec fi-
 des fuerit clara et excellens: patet ex quattuor
 orationibus: primo: quia dominus eius fidem approba-
 vit: cum dicit. Quia vidisti Thomas: cre-
 didisti. Aliud quod vidit et aliud credidit.
 Dominum vidit et deum credidit et confessus
 est. Secundo patet ex eo: quia secundum Chrysostomum. **D.**
 gog baptizavit. Et quo patet quantam in
 fide excellentiam habuit qui primitias fidei
 gentium baptizare premeruit. Tertio patet ex
 eo quod in civitate sua Edessa ubi corpus su-
 um quiescit: nullum hereticum vel infidelium vi-
 uere permittit. Quarto patet ex eo quod eccle-
 sia que errare non potest. xxiiij. q. i. **A.** recta
 suam fidem imitari petit in oratione hodie
 na: ubi sic dicit. Da nobis quantum domini
 ne beati apostoli tui Thome solennitatibus
 gloriaris: ut eius semper et patrocinium suble-
 uemur. et fidem gratia deuotione sectemur.
S. Secundus dies dicitur spes vera: quia
 est duplex spes: equoq; tamen. Spes fal-
 sa est in peccatoribus: qui cum semper in pec-
 catis perseverent sperant tamen consequi vitam
 eternam: asserentes ex hoc facto iniustitiam
 deum si postquam venerint peccatorum corona-
 ret. Contra hoc dicitur Sap. iij. Infelix et
 vacua est spes illorum: et labores sine fructu
 et inutilia opera eorum. Item Proverb. x.
 Spes impiorum bibit. Vera ergo spes
 est bonorum timentium deum: qui dicunt.
 Quoniam tu es domine spes mea etc. Et
 hec fuit in beato Thoma. Istud patet ex
 eo verbo quod dicitur respondendo ad dominum:
 quod postquam dixerat. Quo ego vado scitis et vi-
 am scitis: respondit Thoma. ex desiderio et spe
 firma sequendi finem ultimum: qui est bea-
 titudo. Domine nescimus quo vadis: Et
 quomodo possumus viam scire. Joa. xiiij.
 Et quibus verbis non solum relucet nobis

spes Thome: sed etiam humilitas quam con-
 fessus est etc. Vide supra in alio sermone
 eiusdem sancti Vincentij: qui incipit. Tho-
 mas vnus de. xiiij. etc. parte. ij. Tertius
 dies est perfecta charitas. Perfecta chari-
 tas dicitur quando homo est paratus subire
 mortem pro deo et veritate. Ratio: quia tunc
 vniquoque dicitur perfectum quando attingit
 ad ultimum gradum sui. Ultimus autem gra-
 dus charitatis est mori pro deo: iuxta illud
 Joa. xv. Datorum charitatem nemo habet:
 ut animam suam ponat pro amicis suis
 ergo etc. Nota gradum duodecimum charita-
 tis: sicut dixi supra in alio sermone. parte. i.
 Hoc autem manifeste patet in illo verbo quod
 dicit. Eamus et nos et moriamur cum il-
 lo. Joa. xij. Non dixit fugiamus cum eo:
 quia christus mortem non fugiebat. Nec dixit. ij
 expectemus eum: quia christus mortem non expecta-
 bat: sponte ad mortem ibat. Esa. liij. Obla-
 tus est: quia ipse voluit. Nec dixit tertio. eaq-
 tis vos: sed eam? nos: quia sibi voluit esse so-
 cius in aduersis: quod fuerat in prosperis. Ista
 est vera amicitia. Legit de celsare quod nunquam
 dicebat militibus ite illuc: sed venite. Dice-
 bat enim quod labor eorum duceret partem: minores
 videlicet esse militibus. Nec dixit quarto. moriamur
 ante eum: quia hoc nullius fuisset voluntas: cum
 ianua non esset aperta. Non dixit quinto. mori
 amur post eum: quia vivere post christum non re-
 putabat vitam sed mortem: sed dixit cum eo
 sciebat enim quod beatus esset ille qui cum eo
 moreretur: sicut patet in latrone. **S.** Quartus
 dies in obedientia prompta. Obediuit christo
 totaliter/velociter/et perseveranter. Totaliter
 enim: quia de se nihil retinuit. Velociter enim
 perit. Die quod vis mitte me preces ad In-
 dos. ratio postea correxit dicens. Dominus me-
 us es tu et ego fuus tuus: fiat voluntas
 tua. In hoc autem imitatus est magister suus
 quod ait Mat. xxvi. Pater si possibile est tras-
 a me calix iste. Verum non mea voluntas:
 sed tua fiat. Secundo obediuit velociter: quia
 mox in India est profectus. **B.** Verus
 obediens mandatum non perastinat: sed parat
 aures auditus: pedes itineris/manus operis. et
 se totum intra colligit: ut mandatum pagat
 imperantis. Tertio obediuit perseveranter:
 quia usque ad mortem: ut parebit infra in vlti-
 ma parte sermonis. exemplo christi. De quo dicitur
 Phil. ij. Factus est obediens usque ad mortem etc.
 B ij

De scō Stephano protomar.

Quintus dies est recta iudicia. Recta dicit. qñ boni zelo fit iustitia: et non luore vindicte: alias peccm esset mortale: etiam si alias iustitia fieret. vt pbat. xxij. q. iij. Ea vindicta. Et. q. v. c. Diles. Et c. cum minister. Hec g iustitia fuit i beato Thoma: qd patz in eo: qñ qñ vicarius dei spiritus iustitiae inspirat? zelo iustitiae, prulie sententiaz ptra illu: qui eu pcurerat. Et. Quod credendu est ipsum fecisse tanqz dei minister. sicut et Moyses fecit sicut dicit Exo. q. Et in decretis. xxij. q. iij. Ad iniferenda Sic et Helias fecit q quinagenarios. iij. Reg. j. Helise? ptra pueros eu dedit decem ei illudentes. iij. Reg. iij. Vel dic historiam totaz. Et. Ubi notanduz est: q eo qd dicit q Thoma. imprecatur? est malu illi q dedit tibi alapam: q h no fuit vez fm Aug. Vel dic: q h fecit ex zelo iustitiae: sic Helias contra quinagenarios. sicut legit. iij. Reg. j. Sic et Helise? ptra pueros. iij. Reg. iij. David sepe imprecatur? ptra dices malu dicens. Conuertant peccatores in infernu: oes gentes q obliuiscunt deu. Itē alibi. Vel niat mors sup illos: et descendat in infernu viuētes. Et. Vel dic q hoc dixit Thomas no p modu imprecatur? sed p modu pñuntiationis: pbetando illud qd futuruz erat: sicut Job male dixit diei suo denunciado id quod erat Job. iij. **S**extus dies e purra rempantia q preferim in duobz actibz exercetur videlicet. Primo in abstinendo a comestilibz. Secdo a veneratoris. De primo patz existens in mensa conuiuij regalis non comedebar. Et. De secundo quia castitas sua tantu excellens fuit q etia alios odore mirifico atraherebat. In sue merito castitatis sponsus et sponsa fecerunt votu virginitatis. Dic historiaz. **S**eptimus dies e alta prudētia. Prudētia est duplex. s. infirma siue bassa et hec versat circa terrena: et est falsa. Sicut est prudētia auari ad pecuniam pgregada/luxuriosi ad voluptates/supbi ad honores. Contra hanc dicit. Perda sapientia sapientiu et prudētia prudētiū rprobabo. j. Cor. j. Prudētia g alta. dr illa q versat erga celestia capescenda q excellenter fuit in beato Thoma: sicut patz in optimo modo que adiuuenit ad palatium edificandu in celo. Et. Dic historiam. **S**extus dies constantia. Hec accepit

brauium vite eterne. qz no qui inceptis sed qui pseuerauerit saluus erit. Barth. ij. Et. xxij. Ber. Inter ceteras virtutes sola pseuerantia coronat q habet p firmam constantia: p qua ho ita firmat in dei seruitio vt potius morte pati velit q sentire peccato. Hanc habuit beatus Thomas. Dicit et? martyriū. Post istos octo dies iteru venit ad eu. Je. us et ipsuz ad gliam exaltauit. Ad qua nos etia d' gnet ipse pducere q pro nobis dignat? est de virgine nasci et in cruce mori. Deo gras. Amen.

De beato Stephano protomartyre. Sermo. viij.

Disputantes cum Stephano non potant resistere. sapientie et spi. q loquebat. Act. vi. inter ceteras pmisiones quas christi fecit discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os et sapientia cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarij vestri. Luc. xij. Os. i. eloquentia in ore. Ratio hui? pmisionis fuit qz christi volebat eos mittere p mundu. vbi habebat disputare ptra philosophos et scientificos. Ipsi autē apostoli erant piscatores et rudes. Ideo fuit necessaria. Et. Hec pmissio fuit completa in oibz discipulis sed singulariter in Stephano vt dicit thema. Disputantes cum Stephano duo singularia fecerunt. Ex parte iudeoz pugna rigorosa: disputans cum Stephano. Ex parte christi victoria malayigilosa: et non poterat resistere. **Q**uantu ad primu: bellum rigorosum esset si contra vnu multi pugnare et ceteris armoz generibz in circuitu. Et. sic multi pugnabant contra Stephanu de fide catholica. Venerunt enim contra eu raboni et quinqz studijs generalibz scz de quinqz synagogis disputantes cum eo. Dicit rectus. Surrexerunt autem quidam. Et. Act. vi. Synagoga idem est q congregatio doctorum et rabonoz. Et. Quisio est hic quare magis et potius insurrexerunt ptra Stephanu q contra apostolos et contra dicit